

Pracoviště: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav českého jazyka a teorie komunikace

Autor práce: Bc. Vít Benešovský

Název práce: Vývoj češtiny Andreje Babiše z pohledu osvojování druhého jazyka

Datum odevzdání: 07.05.2018

Vedoucí práce: Mgr. Jarmila Valková, Ph.D.

Konzultant: doc. PhDr. Mira Nábělková, CSc.

Oponent: doc. PhDr. Ivana Bozděchová, CSc.

Posudek vedoucí diplomové práce

1.

Předkládaná diplomová práce Bc. Víta Benešovského sleduje projevy postupného osvojování češtiny ve vybraných veřejných mluvených projevech výzkumného subjektu v průběhu šesti let. V kapitole 2 diplomant pozorně mapuje profesní dráhu a působení podnikatele a politika Andreje Babiše; relevanci tohoto úseku textu spatřujeme především ve snaze autora kontextualisovat jazykový vývoj svého subjektu. V obecné části práce autor mj. představuje disciplínu osvojování druhého jazyka, klíčový pojem mezijazyk, posloupnost osvojování prvků cílového jazyka a pojem universální gramatiky.

Diplomová práce Bc. Benešovského se podle našeho soudu vyznačuje dobrou návazností kapitol, jasným půdorysem a relativní vyvážeností jednotlivých částí. Za velmi zdařilou z hlediska postupnosti a propojenosti považujeme spolupráci kapitoly třetí, věnující se rozdílům mezi češtinou a slovenštinou, následujícím vysvětlením postupů chybové analýzy a čtvrtou kapitolou přinášející analýzu přepisů.

2.

Vlastním jádrem diplomové práce je srovnání a interpretace rozdílů mezijazyka zkoumaného subjektu na pozadí slovenštiny coby výchozího jazyka a jazyka cílového, češtiny. Autor se rozhodl zaznamenávat odlišnosti v oblasti morfologie, výslovnosti, volby lexika, syntaxe a stylové příslušnosti jazykových jevů. Při interpretaci srovnávaných jevů podle našeho názoru diplomant prokazuje dobrou schopnost efektivní práce se zvolenými zdroji.

Výzkum Bc. Benešovského přináší řadu hodnotných pozorování se zdařilým výkladem. V určitých případech by podle našeho soudu hodnověrnost práce dále posílilo explicitní vyjádření autorova vědomí, že se jedná o interpretaci, a to zejména u popisovaných příčin vzniku chyb. Např. s. 56, podtržení JV:

Podíl syntaktických chyb se zvýšil o 7,2 %, opět vznikly transferem ze slovenštiny nebo přeřknutím v rychlé řeči. Dvě ze sta chyb byly morfologické, tři ze sta výslovnostní. Babiš použil následující neexistující slova: snadř, posouditř, řádově, nejoblíbenější, krvní. Všechna vznikla jazykovou interferencí.

Přes určitá sporná řešení (např. pravděpodobné záměny *sem* a *jsem* na str. 49 v komentáři přepisu, *myslím že ne* bez čárky v přepisu na str. 68, rozhodnutí v přepisu mluveného textu neoddělovat čárkou výraz *no*), hodnotíme autorovy komentované přepisy mluveného textu subjektu jako kvalitní a připravené s velkou mírou soustředění na detail.

3.

Autorem zvolený postup zkoumání, hodnocení a zaznamenávání údajů ve výzkumné části (Oddíl 5.1 Metodologie) považujeme za funkční i dobře vysvětlený. I když k dokonalé přehlednosti přepisů chybí, aby byl sloupec textu se srovnáními vždy umístěn pod dotýčným komentovaným výrazem, celkově autor svá pozorování předkládá čtenáři ve formě přehledné a dobře uspořádané. Představení výsledků měření chybovosti ve sledovaném vzorku materiálu ve vybraných časových úsecích podle našeho soudu ukazuje diplomantovu schopnost praktického využití zvolených postupů. Výsledky využívá k přesvědčivému věcnému závěru, přinášející potvrzení jedné a vyvrácení tří ze čtyř zvolených hypotéz.

4.

Přestože jsme toho názoru, že záměru autora by lépe posloužila cílenější kombinace parafrází s citacemi, respektujeme jeho rozhodnutí se našimi doporučeními v této věci řídit pouze částečně a v textu ponechat řadu relativně rozsáhlých parafrází (např. parafráze Ellise čítající 139 slov na s. 19 či Dolníka na s. 22 se 182 slovy). Autor rovněž pouze do určité míry využil našeho návrhu přehodnotit míru spoléhání v určitých úsecích na jediný zdroj, projevil se značným rozsahem některých citací. (Např. citace na s. 11–12 se 143 slovy či na s. 20 se 112 slovy.) Domníváme se, že další zpřesnění postupů práce s citacemi a parafrázemi, jakož i jednoznačné odlišení parafrází od diplomantových tvrzení (např. s. 24), by dále posílilo přesvědčivost textu.

5.

Diplomantovo vyjadřování hodnotíme jako jasné a srozumitelné. V úvodním oddílu a obecné části zaznamenáváme jistou tendenci komunikovat i s ohledem na čtenáře mimo odbornou veřejnost (příklad ze s. 23):

Jak píše Gassová, to, že žáci při osvojování druhého jazyka vycházejí z prvního jazyka, si lidé uvědomovali „odnepaměti.“ Vědeckým způsobem to formuloval v padesátých letech dvacátého století vlivný lingvista Robert Lado, když psal v knize *Linguistics Across Cultures* o tom, jak žáci přenášejí znaky a významy jak mezi jazyky, tak i mezi kulturami.

6.

Co se týče požadavků na formální uspořádání, práce je zpracována očekávaným způsobem, až na malé výjimky. Autor se při umístění údajů o zdroji rozhodl konsistentně využít následujícího řešení v podobě závorky umístěné za hranicemi věty, takto (s. 35):

Naopak obecněčeský segment „vod starýho mlejna“ je slovenskému „od starého mlyna“ vzdálenější než téměř shodné spisovné české „od starého mlýna.“ (2008) Nelze tedy jasně říci, že Babiš používá obecněčeské tvary, protože jsou bližší slovenštině.

7.

Navrhujeme, aby se diplomant v průběhu obhajoby vyjádřil k následujícím bodům:

- 1) Je možné blíže představit vlivy, které působily na jazykový vývoj výzkumného subjektu a pokusit se odhadnout, jaké místo mezi nimi zaujímá vědomé učení?
- 2) Můžete vysvětlit důvody své preference parafráze při zprostředkovávání svých zdrojů?
- 3) Můžete konkrétněji popsat představu dalšího možného využití svého výzkumu v oblasti vyučování druhého jazyka?

8. Závěr

Diplomovou práci Bc. Víta Benešovského *Vývoj češtiny Andreje Babiše z pohledu osvojování druhého jazyka* považujeme za odborně přínosnou a obsahově pozoruhodnou, s kvalitně provedenou výzkumnou částí. Soudíme, že i přes určité výhrady splňuje požadavky kladené na daný typ práce a podle průběhu obhajoby navrhujeme její hodnocení známkou *Velmi dobře až Výborně*.